

Investavimo klubai – neišnaudota Lietuvos galimybė

Daugelyje Europos šalių keli investuotojai gali sudėti pinigus ir be didelių kliūčių investuoti, bendrai valdyti savo portfelį taip, kaip išmano. Lietuvoje toks kolektyvinio investavimo būdas kol kas ribojamas. „Investuok“ aiškina, kaip tokie klubai veikia pasaulyje ir kokia galimybės praranda Lietuva.

**Vytautas
Šenavičius**

Advokatų profesinės
bendrijos **TVINS**
partneris, advokatas

Kolektyvinio investavimo veikla Lietuvoje griežtai reglamentuojama: jai yra numatyta licencijavimo tvarka, steigimo, veiklos, jos pabaigos, pertvarkymo sąlygos, tvarka, ypatumai, detaliam nurodytos dalyvių teisės, pareigos ir kt. Kolektyvinio investavimo veiklą reguliuoja neprofesionaliesiems investuotojams, informuotiesiems investuotojams, taip pat profesionaliesiems investuotojams skirti teisės aktai.

Tačiau dažnam investuotojui investavimas į kolektyvinio investavimo subjektus (fondus ar investicines bendroves, toliau – fondai) nepriimtinas dėl to, kad prarandama galimybė priimti savarankiškus investicinius sprendimus. Pasitaiko, kad keli investuotojai ieško galimybių valdyti savo investicinį portfelį, kurį galėtų bendrai tvarkyti taip, kaip pa-

tys išmano. Šiame straipsnyje aptarsime tokio investavimo praktines galimybes, savo patirtimi pasidalins Belgijoje veikiančio investavimo klubo prezidentas Aleksandras Čyras.

INVESTAVIMO KLUBŲ VEIKIMO ESMĖ

Investavimo klubai nėra naujiena. Pirmieji tokio pobūdžio klubai atsirado JAV XIX a. pabaigoje, o vienas iš žinomiausių, 1941 m. įsteigtas „Mutual Investment Club of Detroit“, veikia iki šiol. Kalbant apie investavimo klubo veiklą, šis klubas yra gero veikimo pavyzdys. Jis buvo įsteigtas kelių investuotojų, kuriems lėšų stoka neleido investuoti atskirai. Teigiama, kad šiuo metu klubas valdo daugiau nei 6 mln. JAV dolerių turį.

Šiuolaikinis investavimo klubas – grupė pa-

prastai smulkesnių investuotojų, kurie, drauge priiminėdami investicinius sprendimus, reguliariai rengia susitikimus ir kolektyviai investuoja naudodamiesi bendra (kolektyvinio investavimo) sąskaita. Taip investuotojai sutaupo dalį komisinių mokesčių, o svarbiausia – dalijasi praktine patirtimi priimdami bendrą investavimo sprendimą. Investavimo klubų sukūrimo procedūra neužtrunka – asmenys kreipiasi į finansų maklerio įmonę, ši atidaro bendrą sąskaitą ir paskiria kliento numerį. Į kolektyvinio investavimo sąskaitą investavimo klubo nariai paprastai moka periodinius įnašus, jie pagal investavimo klubo įstatuose numatytas taisykles investuojami į investavimo objektus.

Investavimo klubo veiklos terminas nėra ribojamas.

KLUBO SUDĖTIS IR INVESTICIJŲ ĮVAIROVĖS

Dėl mažų steigimo išlaidų galimybė steigti investavimo klubą dažnai pasinaudoja smulkesni investuotojai, siekiantys turėti teisę dalyvauti priimančiais sprendimais. Dažnai pasitaiko, kad investavimo klubą steigia pažįstami asmenys ar giminaičiai, o prie klubo vėliau prisideda kiti steigėjų draugai ir pažįstami. Įprasta, kad investavimo klubų narių skaičius ribojamas. Pavyzdžiui, JAV investavimo klubo narių negali būti daugiau nei 100, o Belgijoje – daugiau nei 30.

Investavimo klubams nėra ribų, kur investuoti. Todėl dažnai, jei įstatai leidžia, investavimo klubai, atsižvelgdami į finansų rinkas ir ekonomines sąlygas, prisiima didelę riziką, investuodami į rizikingas finansines priemones ar valiutų rinką. Nuo investavimo klubo narių sprendimų priklauso ir investicijų diversifikacija: investuotojai patys sprendžia, ar investicijas diversifikuoti ir kokia apimtimi (pvz., ar bus investuojama į skirtingas finansines priemones (obligacijas, žaliavas, indeks fondus), ar bus investuojama tik į akcijas, tačiau į skirtingų pramonės sektorių įmonių akcijas ir kt.). Palyginti nedidelės sumos ir investavimo lankstumas leidžia investavimo klubui greitai prisitaikyti prie kintančios investavimo aplinkos ir, esant poreikiui, greitai išgryninti lėšas.

PASITRAUKIMAS IŠ INVESTAVIMO KLUBO

Pasitraukdamas iš investavimo klubo dalyvis užpildo prašymą dėl lėšų išmokėjimo. Tačiau investavimo klubui gali iškilti sunkumų išperkant tokio dalyvio akcijas dėl likvidumo trūkumo finansų rinkose (ne laiku parduodant finansines priemones nuostolį patiria visi investuotojai). Todėl investavimo klubuose gali būti nustatomas terminas, prieš kiek laiko pasitraukiantis iš klubo asmuo privalo pranešti apie savo pasitraukimą, arba numatyti tam tikri laikotarpiai, skirti iš klubo pasitraukiančių dalyvių akcijoms išpirkti (pvz., kiekvienų einamųjų metų sausio ir liepos mėnesiai nuo 1 iki 15 d.).

INVESTAVIMO KLUBAI IR LIETUVA

Europos Sąjungos šalyse, taip pat JAV steigiant investavimo klubą neprivaloma atitikti fondų valdytojams ar valdymo įmonių vadovams keliamų reikalavimų. Klubų įkūrėjai dažniausiai būna patyrę investuotojai, nusprendę investuoti bendrai. Be to, investavimo klubo veiklai pradėti nereikia licencijos iš finansų rinkų priežiūrą vykdančios institucijos. Tačiau tam, kad neatsirastų pareiga gauti licenciją, investavimo klubams draudžiama viešai siūlyti investuoti į investavimo klubą, taip pat, kaip sakytą, ribojamas investuotojų skaičius.

Kalbėdamiesi su Belgijoje įsteigto investavimo klubo prezidentu A. Čyru išsiaiškino, kad Lietuvoje noras steigti kolektyvinio investavimo klubą tarp investuotojų didelis, tačiau praktiškai jį įsteigti per sudėtinga. Ančiai finansų maklerio įmonės Lietuvoje nesužino galimybės turėti kolektyvinio investavimo sąskaitą, o turint galvoje mokesčių adminis-

☞ **Kalbėdamiesi su Belgijoje įsteigto investavimo klubo prezidentu Aleksandru Čyru išsiaiškino, kad Lietuvoje įsteigti kolektyvinio investavimo klubą per sudėtinga.**

travimą, Lietuvoje nepakankamai aišku, kaip gautas pelnas ar nuostolis turėtų būti dalijamas tarp investuotojų.

Lietuvos teisės aktuose investavimo klubų veikla kolektyvinių investavimo subjektų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra reglamentuota. Didesni investuotojai čia turi alternatyvų – investuoti į informuotiesiems investuotojams skirtą kolektyvinio investavimo subjektą (dalyvauti priimančiais sprendimais per investavimo komitetą), taip pat steigti komanditinę ūkinę bendriją ar veikti jungtinės veiklos pagrindu. Tačiau smulkusis investuotojas negali investuoti į informuotiesiems investuotojams skirtą kolektyvinio investavimo subjektą (juo labiau dalyvauti priimančiais sprendimais per investavimo komitetą), o bendrijos ar išsamios jungtinės veiklos sutarties parengimo išlaidos, taip pat bendrijos veiklos organizavimo išlaidos atgraso nuo minėtų alternatyvų. Be to, nesant aiškaus reguliavimo, kyla grėsmė, kad investuotojų kolektyvinio investavimo veikla Lietuvos banko bus palaikyta finansinių priemonių portfelio valdymo požymių turinčia veikla, kuri priskiriama prie investicinių paslaugų ir kuriai reikalinga licencija.

POKALBIS SU INVESTAVIMO KLUBO „MAM INVESTMENT“ PREZIDENTU A. ČYRU

☞ **Kodėl nusprendėte steigti investavimo klubą?**

Investuodamas bene 10 metų sukūriau investavimo modelį ir jį taikiau savo portfeliui. Dirbdamas Briuselyje, Liuksemburge, susipažinau su kitais aktyviais investuotojais, kurių investavimo strategijos skyrėsi nuo mano, tačiau irgi buvo pelningos. Taip gimė idėja dalintis patirtimi bei žiniomis ir siekti bendro tikslo – pelno iš investicijų finansų rinkose.

☞ **Kokius matote svarbiausius investavimo klubo pranašumus?**

Investavimo klubą nusprendėme steigti siekdami dalintis turima investavimo patirti-

mi ir optimizuoti laiką, kurį kiekvienas investuotojas individualiai skiria investavimo analizėms daryti. Investavimo klubas taip pat leido sutaupyti komisinių mokesčių. Pavyzdžiui, per mūsų brokerio platformą investuojant Londono biržoje komisinis mokestis už operaciją finansinėmis priemonėmis yra nuo 30 eurų. Kai investuoja keli asmenys drauge, šis mokestis padalijamas kiekvienam proporcingai.

☞ **Kokios buvo investavimo klubo alternatyvos?**

Išties svarstėme kelias alternatyvas, t. y. galimybę panašų subjektą steigti Lietuvoje. Tačiau, pavyzdžiui, jeigu būtume steigę mažąją bendriją, yra nemažai administracinių sąnaudų (buhalterija, vardo registravimas), o steigiant komanditinę ūkinę bendriją būtų nemažos steigimo išlaidos. Dar prisidėtų notaro mokesčiai. Kitas alternatyvas (pavyzdžiui, steigti specialųjį kolektyvinio investavimo subjektą) atmetėme dėl didelių veiklos organizavimo išlaidų.

☞ **Kodėl nutarėte investavimo klubą steigti Belgijoje?**

Kadangi iš pradžių norėjome investavimo klubą steigti Lietuvoje, kreipiausi į finansų maklerius. Jie tokios galimybės nežinojo. Nupasakojęs investavimo klubo esmę, gavau atsakymą, kad įsteigti investavimo klubą Lietuvoje neįmanoma dėl to, kad finansų maklerio įmonė privalo žinoti, kam priklauso kiekviena finansinė priemonė. Pavyzdžiui, Lietuvoje negali susiklostyti situacija, kad mes esame 8 klubo nariai, o turime 93 „Apple Inc.“ akcijas (po 11,625 vnt.), nes tokiu atveju nėra aišku, kaip minėtas akcijas (ir pelną ar nuostolį) pasidalinti. O Belgijoje jokių problemų dėl tokio klubo steigimo nekilo.

☞ **Ar visiems klubo nariams pelnas yra vienodas?**

Mūsų klube pelno dalijimosi požiūriu visi nariai yra lygūs. Tačiau viduje narius skirstome į steigėjus, aktyvius narius (kurie dalijasi patirtimi kiekvieną savaitę) ir pasyvius narius.

☞ **Kokie jūsų ateities planai?**

Investavimas šiuo metu nėra pagrindinė mano veikla, einu vadovaujančias pareigas IT sektoriuje. Tačiau investavimui reikia vis daugiau laiko. Neatmetu galimybės, kad ateityje investavimu užsiimsiu profesionaliai, kaip fondo valdytojas, tačiau tokiu atveju reikės pasitraukti iš klubo. ■

INVESTAVIMO KLUBO PRIVALUMAI

- ☞ Sutaupomi komisiniai mokesčiai
- ☞ Dalijamasi patirtimi ir žiniomis
- ☞ Dalyvaujama priimančiais sprendimais
- ☞ Pasiskirstant užduotis, sutaupoma analizėms skiriamo laiko
- ☞ Investuotojams privaloma disciplina (klubuose įprasta, kad nariai įnašus moka kiekvieną mėnesį)